

Nye kompetencer til fremtidens arbejdsmarked

Efteruddannelse: Jo tidligere du starter, jo mere får du

Ufaglærte og faglærte lønmodtagere, der tidligt i livet har deltaget i offentlige VEU-kurser, får samlet set mere efteruddannelse end dem, der ikke begyndte tidligt. Analysen viser også, at selvom de fleste ufaglærte og faglærte lønmodtagere har deltaget i efteruddannelse som voksne, så har 30 procent af 40-årige lønmodtagere ikke deltaget i offentlige VEU-tilbud, siden de var 30 år. Blandt 50-årige er det 15 procent, der ikke har deltaget.

af Chefanalytiker **Mie Dalskov Pihl** & analytiker **Cathrine Falbe Petersen**

6. juli 2020

Analysens hovedkonklusioner

- Analysen viser, at jo tidligere man starter på voksen- og efteruddannelse, des mere efteruddannelse får man samlet set.
- 50-årige ufaglærte, der deltog i første kursus før de fyldte 35 år, har i snit deltaget i 9 kurser fra 35-årsalderen til 50-årsalderen, mens andre ufaglærte på 50 år, der ikke kom tidligt i gang, har taget knap 7 kurser. Et tilsvarende mønster ses blandt faglærte.
- Analysen viser også, at når man ser på den samlede VEU-deltagelse for 40-årige og 50-årige, siden de var 30 år, så har de fleste deltaget i offentlige VEU-tilbud. Dog har 30 procent af de 40-årige ikke deltaget i offentlige VEU-tilbud, siden de var 30 år, og det samme gælder 15 procent, der ikke har deltaget de seneste 20 år.

Kontakt

Chefanalytiker

Mie Dalskov Pihl

Tlf. 33 55 77 20

Mobil 26 20 40 36

md@ae.dk

Kommunikationskonsulent

Jakob Esmann

Mobil 28 33 80 69

je@ae.dk

Brug af offentlig videre- og efteruddannelse gennem livet

I denne analyse har vi undersøgt den akkumulerede deltagelse i offentlige videre- og efteruddannelses-tilbud gennem livet for lønmodtagere med enten ufaglært eller faglært baggrund. Helt konkret har vi set på, hvor meget og hvor mange der har deltaget i offentlige VEU-aktiviteter.

Analysen omfatter alle 40-årige og 50-årige, der var lønmodtagere i slutningen 2018, og som enten havde en faglært uddannelse, en grundskoleuddannelse eller uoplyst uddannelse. Derudover skal man have været i Danmark, siden man var 30 år, for at indgå i undersøgelsen, og man må heller ikke have fuldført en ny uddannelse i perioden, fra man var 30 år til nu. Læs mere om metoden i boks 1.

Offentlige VEU-aktiviteter dækker offentligt regulerede voksen- og efteruddannelseskurser såsom alment voksenskolekursus eller sprogkurser, AMU-kurser og kurser på videregående uddannelser.

Des tidligere man begynder, des mere deltager man

I første del af analysen har vi blandt 50-årige lønmodtagere undersøgt betydningen af at starte tidligt i livet med at deltage i offentlige VEU-tilbud.

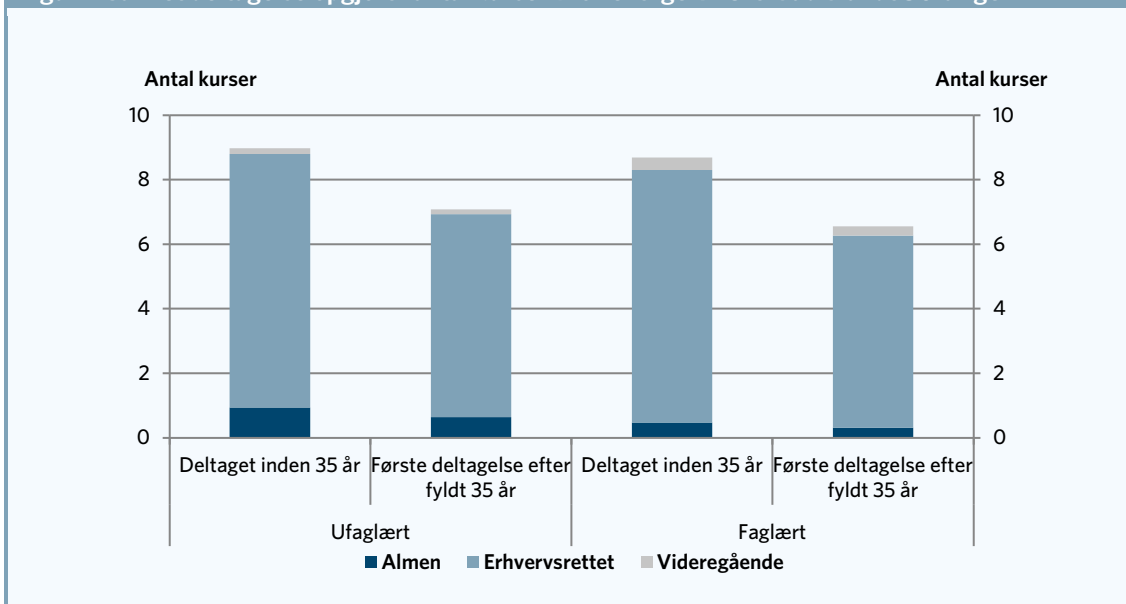
Blandt 50-årige lønmodtagere, der på et eller andet tidspunkt har deltaget i offentlige VEU-tilbud, siden de var 30 år, har vi undersøgt, hvad det betyder for den samlede deltagelse, hvis man kommer tidligt i gang med efteruddannelse. Vi har undersøgt, om de 50-årige har deltaget, fra de var 30 år til 34 år. Dernæst har vi optalt den samlede deltagelse, fra de var 35 år til 50 år.

Figur 1 viser den samlede deltagelse i offentlige VEU-tilbud for alle, der har deltaget blandt 50-årige, siden de var 35 år, fordelt på om de har deltaget eller ej, frem til de fyldte 35 år. Tallene viser, at de ufaglærte og faglærte, der har deltaget i offentlige VEU-tilbud tidligt, dvs. før de fyldte 35 år, samlet set har deltaget i mere efteruddannelse end dem, der ikke startede tidligt.

Ufaglærte, der deltog i deres første offentlige VEU-aktivitet, før de fyldte 35 år, har i gennemsnit deltaget i ni kurser frem til 50-årsalderen, mens de, der ikke havde deltaget, før de fyldte 35 år, har taget knap syv kurser.

Tilsvarende ses det blandt faglærte, at de, der kom tidligt i gang, har taget 8,7 kurser i gennemsnit, mens de, der ikke kom tidligt i gang, har taget 6,6 kurser. De, der kom tidligt i gang med at tage voksen- og efteruddannelse, har taget cirka 30 procent mere, når man ser på antallet af kurser. Der kan være flere forhold, der gør, at de, der tager kurser relativt tidligt i deres livsforløb, også samlet set deltager mere.

Figur 1. Samlet deltagelse opgjort i antal kurser v. offentlige VEU-tilbud blandt 50-årige

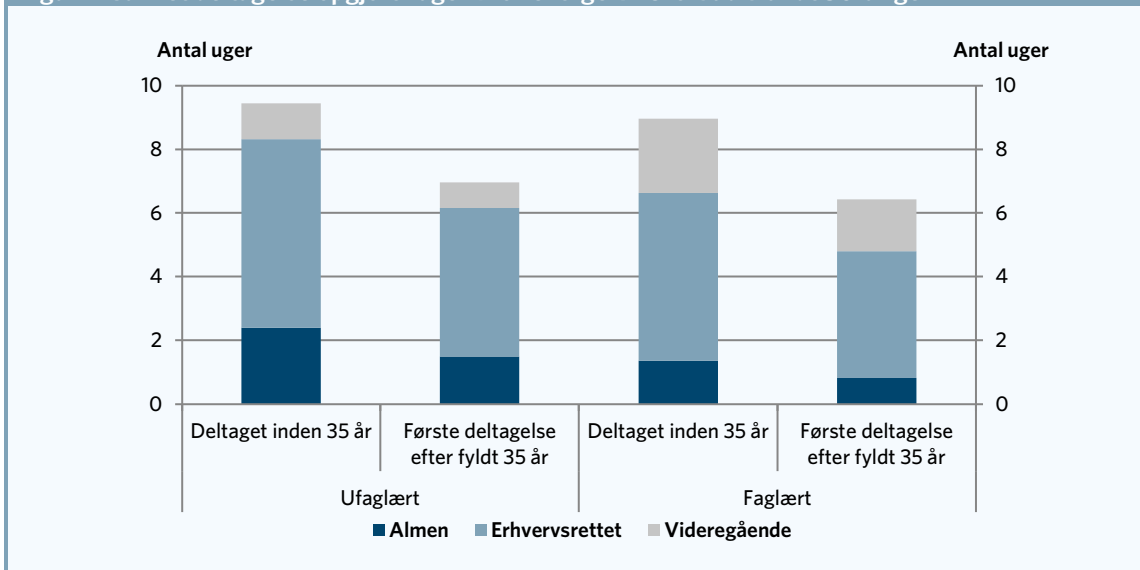

Anm: Antal kurser man har deltaget i, siden man var 35 år opdelt på, om man deltog som 30-34-årig. Figuren omfatter alle 50-årige, der har deltaget i mindst et kursus, siden man var 30 år.
 Kilde: AE på baggrund af DST-registerdata.

Figur 2 viser tilsvarende antallet af uger, man samlet set har deltaget i offentlige VEU-tilbud, efter man er fyldt 35 år. Både blandt ufaglærte og faglærte ses, at de, der kom tidligere i gang med at deltage i offentlige VEU-tilbud, har deltaget 36-39 pct. mere end dem, der ikke gjorde.

Blandt ufaglærte 50-årige, der kom tidligt i gang, har man i snit deltaget i 9,4 ugers voksen- og efteruddannelse, mens det tilsvarende for dem, der kom senere i gang, er 7,0 uger. Efter 35-års alderen deltager ufaglærte, som er startet tidligt, altså 36 pct. mere. Billedet er nogenlunde tilsvarende for de faglærte, når man ser på om man har taget VEU-kurser før 35-årsalderen eller ej. De faglærte, som starter tidligt, deltager gennemsnitligt set i 9 ugers voksen- og efteruddannelse, mens de, som starter, efter de er fyldt 35 år, deltager i 6,4 ugers deltagelse. Det svarer til, at de deltager 39 pct. mere.

Figur 2. Samlet deltagelse opgjort i uger v. offentlige VEU-tilbud blandt 50-årige

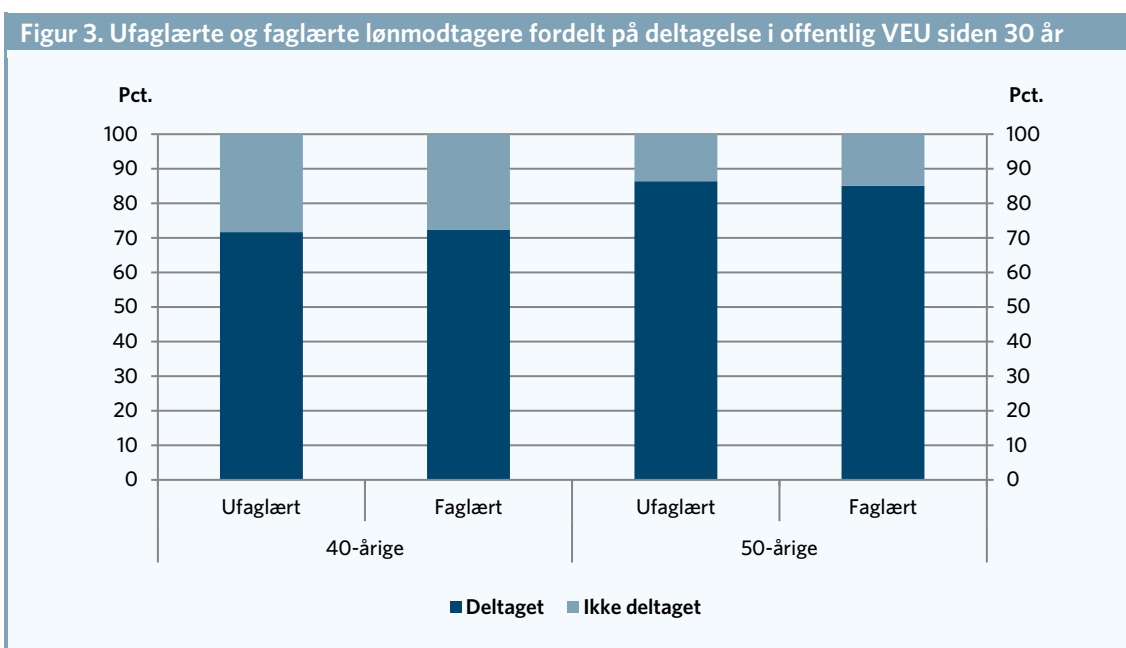
Anm: Antal kurser man har deltaget i siden man var 35 år opdelt på om man deltog som 30-34-årig. Figuren omfatter alle 50-årige, der har deltaget i mindst et kursus siden man var 30 år.
 Kilde: AE på baggrund af DST-registerdata.

Mange lønmodtagere har deltaget i offentlige VEU-tilbud, men ikke alle

Set gennem voksenlivet har langt de fleste lønmodtagere deltaget i offentlige VEU-tilbud. Omkring syv ud af 10 ufaglærte og faglærte lønmodtagere på 40 år har deltaget i offentlige VEU-tilbud, siden de var 30 år. Dermed har omkring 30 procent af de 40-årige ufaglærte og faglærte lønmodtagere ikke deltaget i offentlige VEU-tilbud, siden de fyldte 30 år. Dette ses på figur 3.

Blandt 50-årige er det omkring 85 procent, der har deltaget i mindst et kursus, siden de var 30 år. Dermed er det omkring 15 procent, der slet ikke har deltaget i løbet af de sidste 20 år.

Det er også muligt at se på, hvor mange kurser lønmodtagerne har taget gennem livet. Opgør man aktiviteten som antallet af kurser, så har 40-årige i gennemsnit taget cirka 5 kurser, siden de var 30 år, mens 50-årige har taget cirka 8 kurser. Dette ses i bilagstabel 1-2.

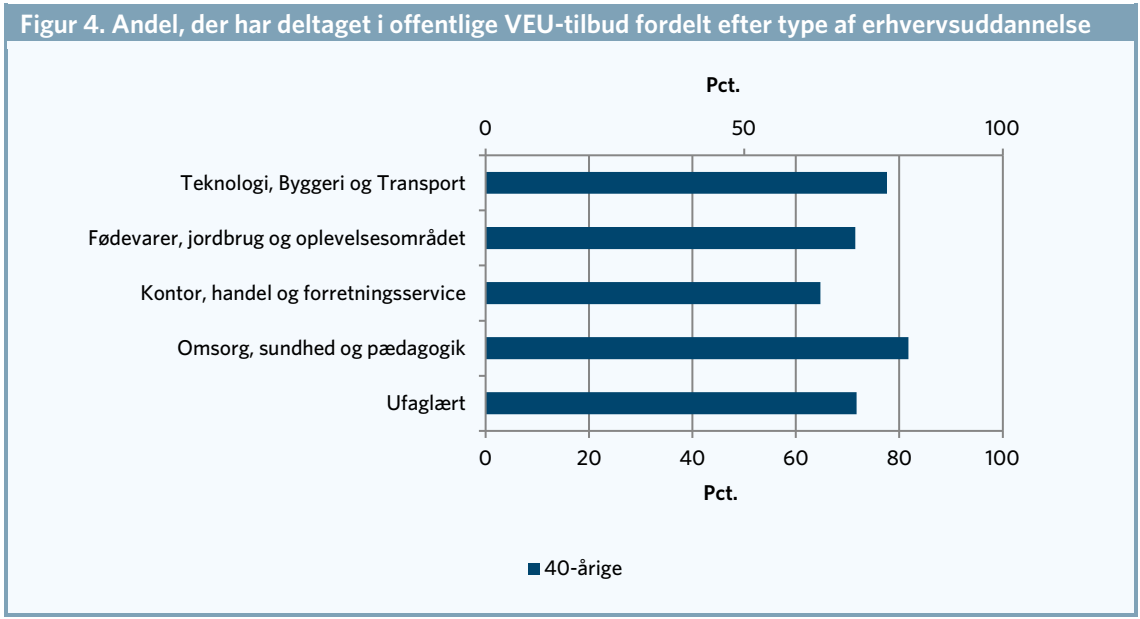

Anm.: Figuren viser om man har deltaget i offentlige VEU-tilbud fra man var 30 år til hhv. 40 eller 50 år. Omfatter lønmodtagere ultimo 2018. Kilde: AE pba. DST-registerdata.

Størst deltagelse blandt omsorgs- og sundhedsuddannede

Figur 4 viser, hvor mange der har deltaget i offentlige VEU-tilbud blandt 40-årige, når man ser på ufaglærte og faglærte fordelt på uddannelsesretning. Her ses det, at faglærte, der er uddannet inden for omsorg, sundhed og pædagogik såsom SOSU-hjælpere og assistenter, i højere grad har deltaget i offentlige VEU-tilbud end fx dem, der er uddannet inden for kontor, handel og forretningsservice. 82 procent af de 40-årige med en faglært uddannelse inden for omsorg, sundhed og pædagogik har deltaget i offentlige VEU-tilbud, mens det gælder 65 procent af de faglærte, der er uddannet inden for kontor og handel.

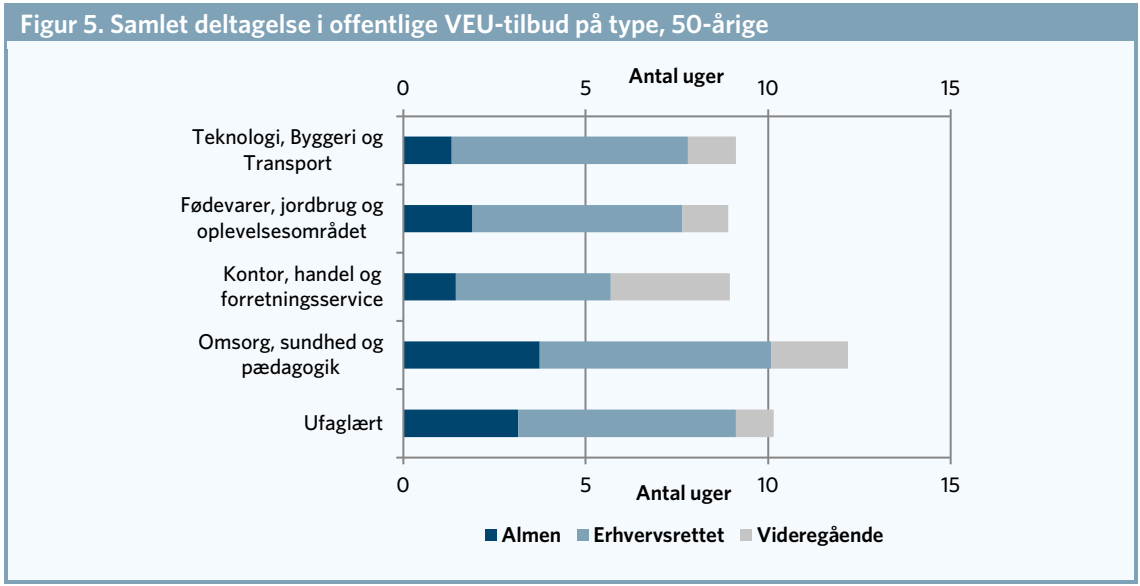
Ser man på 50-årige, viser tallene samme billede på tværs af uddannelser. Se bilagsfigur 1.

Dykker man længere ned i tallene og ser på, hvor meget man har deltaget og i hvilke typer VEU-tilbud, så ses det, at en del af forklaringen på, at faglærte lønmodtagere inden for omsorg, pædagogik og sundhed har høj deltagelse er, at de har høj deltagelse i almene kurser, som fx dækker almen voksenundervisning på fx 9. classes-niveau, sprogkurser, ordblindeundervisning o.lign. Dette ses i figur 5, der viser deltagelsen siden de var 30 år for 50-årige faglærte og ufaglærte.

Ser man udelukkende på deltagelsen i erhvervsrettede VEU-tilbud som fx AMU-kurser, så er der ikke så stor forskel på, hvor meget man deltager mellem de forskellige uddannelsesgrupper. Til gengæld viser tallene i figur 5, at faglærte inden for kontor, handel og forretningsservice er de faglærte, der deltager mest i offentlige VEU-tilbud på videregående niveau.

Tilsvarende tal for 40-årige ses i bilagsfigur 2.

Vigtig at få nedbrudt barriererne

Der kan være mange årsager til, at man ikke deltager i voksen- og efteruddannelse. En årsag er ifølge DEA¹, at mange oplever, at de under normale omstændigheder har for travlt på arbejdspladsen. En anden barriere kan være arbejdsgiverens manglende opbakning. Her må man se coronakrisen som en oplagt chance for, at det er nu, der skal sættes ind. Det er nu, vi skal sørge for, at lønmodtagerne får de kompetencer, der er brug på arbejdspladserne, og det er nu, der er tiden til det.

Der kan også være en barriere hos lønmodtagerne selv. Det er ikke sikkert, at man ser et behov for at efter- og videreudanne sig. Som ufaglært kan man før coronakrisen have haft en oplevelse af, at det ikke var nødvendigt med efteruddannelse, fordi jobsikkerheden var høj, og vi ved fra undersøgelser, at det kan afholde folk fra at gå i gang². Derudover er der også nogle ufaglærte lønmodtagere, som ikke har lyst til efteruddannelse, fordi man har dårlige erfaringer med skole og uddannelse fra tidligere.

Som analysen her peger på, er der store forskelle i, hvem der deltager og hvor meget efteruddannelse man får. De fleste deltager, men der er også nogen, der ikke får voksen- og efteruddannelse, og samtidig peger analysen på, at man får mere voksen- og efteruddannelse, hvis man kommer tidligt i gang. Derfor handler det om at få nedbrudt barriererne. Det er vigtigt at komme med på uddannelsesvognen og gøre efter- og videreuddannelse til en naturlig og samtidig systematisk del af arbejdslivet. Men vi skal sikre, at flere kommer med.

Ser man på mulighederne for at deltage i voksen- og efteruddannelse, så er der i dag mange muligheder på papiret. Både gennem overenskomster og offentlige tilskudsordninger. Det, vi skal holde øje med, er, om ordningerne bliver brugt i tilstrækkeligt omfang.

Det kræver både arbejdsgivernes og medarbejdernes engagement at sikre, at lønmodtagerne får den efteruddannelse, som de har brug for, og som virksomhederne har brug for. Det kræver også, at vi som samfund sørger for, at der er tilstrækkeligt med muligheder, og at det er overskueligt og nemt at tilmelde sig efteruddannelseskurser og lære noget nyt.

De rette kompetencer er en nødvendighed på et arbejdsmarked, der er under hastig forandring. Det gælder både med hensyn til den teknologiske udvikling og den grønne omstilling. Coronakrisen har betydet, at især mange ufaglærtes jobsituation er blevet mere usikker, og mange virksomheder ikke har så meget at lave som før. Derfor skal vi bruge tiden i øjeblikket til at sætte turbo på voksen- og efteruddannelsesindsatsen.

Den nye aftale om styrket opkvalificering til ledige fra juni måned³ er en del af løsningen. For nogen handler det om, at de skal have et decideret uddannelsesløft, mens det for andre handler om nye kompetencer gennem kortere kurser.

¹ Se DEA "Videnskortlægning: Motivation og barrierer for deltagelse i efteruddannelse"

² Se EVA "Fra ufaglært til faglært" 2015.

³ <https://bm.dk/nyheder-presse/pressemeddelelser/2020/06/bredt-politisk-flertal-haever-dagpengene-under-uddannelse/>

Boks 1. Deltagelse i offentlig VEU gennem livet

I denne analyse har AE undersøgt, hvor mange der i løbet af deres foreløbige arbejdsliv har deltaget i offentlige VEU-tilbud, og hvor meget de har deltaget.

Der er taget udgangspunkt i en population bestående af 40- og 50-årige, der ultimo november 2018 er i beskæftigelse som lønmodtagere. For disse er det undersøgt, hvor meget (offentlig) VEU-aktivitet de har haft siden de var 30 år. VEU-aktiviteten opgøres ud fra VEUV-registret, der indeholder oplysninger om al formel voksen- og efteruddannelsesaktivitet på uddannelsesforløb, der er styret og tilrettelagt af offentlige udbydere. Analysen omfatter ufaglærte og faglærte, dvs. personer med en grundskoleuddannelse, uoplyst uddannelse eller en erhvervsuddannelse som højeste fuldførte uddannelse. Gruppen af faglærte opdeles i følgende fire fagområder: OSP (Omsorg, Sundhed og Pædagogik), TBT (Teknologi, Byggeri og Transport), JFO (Fødevarer, Jordbrug og Oplevelsesområdet) samt KHF (Kontor, Handel og Forretningsservice), således ses der i analysen altså bort fra de erhvervsfaglige uddannelser, som falder uden for disse områder. Dette dækker over andre erhvervsfaglige uddannelser, grundforløb samt uddannelser uden nærmere angivelse og udgør en meget lille gruppe personer.

For at indgå i analysen må personerne ikke opnå en højere uddannelse fra de var 30 år til hhv. 40 og 50 års-alderen. Denne afgrænsning er foretaget for at opnå en klarere beskrivelse af VEU-deltagelsen for forskellige grupper gennem livet.

Det gælder for begge årgange, at de skal have været en del af den danske befolkning pr. 1. januar 2019, men også d. 1. januar året de er 30 år - altså 2008 hhv. 1998. For indvandrere gælder det yderligere, at de skal have været indvandret, før de er fyldt 30 år.

Der undersøges, hvor meget VEU-aktivitet de undersøgte individer har haft i alt, men også fordelt efter typen af voksen- og efteruddannelse, altså om det er almen VEU, erhvervsrettet VEU (fx AMU-kurser) eller videregående VEU (fx akademi, diplom- og masteruddannelseselementer). VEUV-registret er løbende udbygget. Aktiviteten på husholdnings- og håndarbejdsskoler, AMU-aktiviteten samt HD/ED-aktivitet er registreret fra starten af 1970'erne. Aktiviteten på AVU og HF-enkeltfag er registreret fra ca. 1980. Primo 1980'erne er også højskoleaktiviteten kommet med. Fra 1993 er erhvervsskoleaktivitet og lærer-/pædagogeftersuddannelse omfattet, og senest er aktivitet på videregående niveau kommet med fra 2002. Derfor kan en del af forskellen på deltagelsen mellem 40-årige og 50-årige på det videregående område skyldes, at nogle oplysninger på det videregående område først er med fra 2002. Videregående VEU fra 1998 til 2001 indgår dermed ikke.

I opgørelser af studieuger er der taget udgangspunkt i en fuldtidsnorm på 40 uger svarende til 200 arbejdsdage (40*5). Dette er normen på AMU, Åben Uddannelse, og det svarer til fuldtidsnormen på det almene område som typisk ligger på cirka 800 timer om året. Med et studieår på 200 dage eller 40 uger svarer det til 20 timer om ugen.

Bilag

Bilagstabel 1. Gennemsnitlig antal kurser fra 30-årsalderen

		I alt	Almen	Erhvervsrettet	Videregående ⁴
Gennemsnitlig antal kurser pr. lønmodtager					
40-årige	Ufaglært	5,1	1,4	3,7	0,1
	Faglært	4,8	0,3	4,3	0,2
50-årige	Ufaglært	8,2	1,2	6,8	0,2
	Faglært	7,5	0,5	6,6	0,4

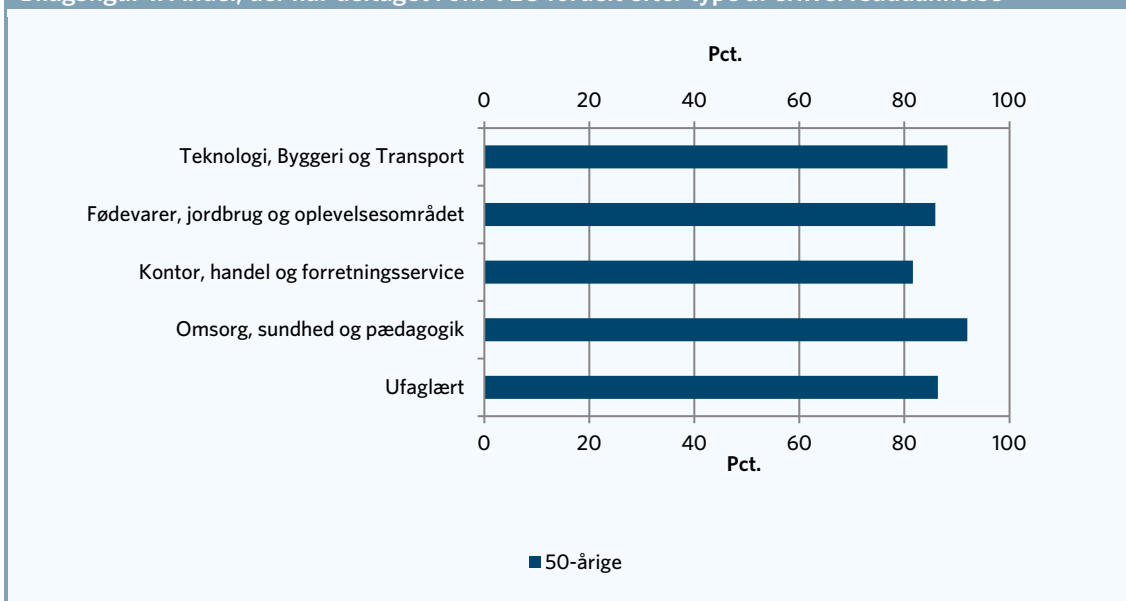
Anm: Tabellen viser det gennemsnitlige antal kurser fra man var 30 år.
 Kilde: AE på baggrund af DST-registerdata.

Bilagstabel 2. Omfang af VEU-studieaktivitet fra 30-årsalderen

		Gns. antal studieuger siden 30-års alderen				Gns. årligt antal studieuger
		I alt	Almen	Erhvervsrettet	Videregående	I alt
40-årige	Ufaglært	8,2	4,5	3,2	0,5	0,8
	Faglært	5,0	1,0	2,8	1,2	0,5
50-årige	Ufaglært	10,1	3,2	6,0	1,0 ¹	0,5
	Faglært	9,2	1,6	5,3	2,3 ¹	0,5

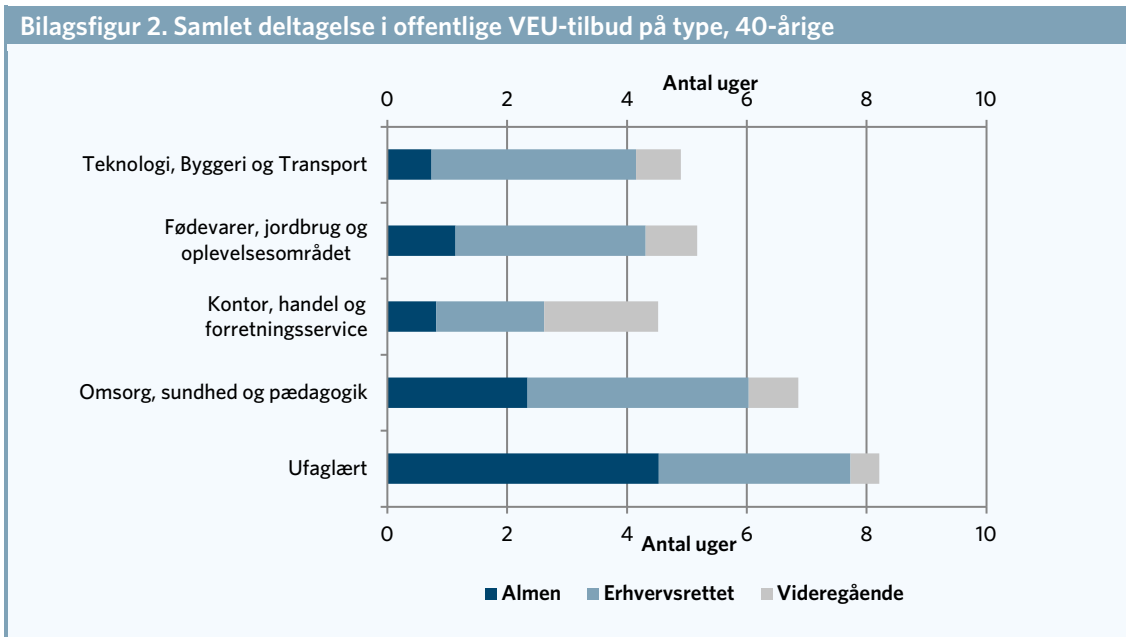
Kilde: AE på baggrund af DST-registerdata.

Bilagfigur 1. Andel, der har deltaget i off. VEU fordelt efter type af erhvervsuddannelse

Anm: Andele er beregnet på baggrund af tal afrundet til nærmeste 10'er. Se boks 1 for metode.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

⁴ DST har først fra 2002 indsamlet kursusdeltagelse på det videregående område, hvilket betyder, at de 50-årige ikke registrerer om deltagelse i videregående VEU før.

Anm: Tabellen viser det samlede antal uger fra man var 30 år.
 Kilde: AE på baggrund af DST-registerdata.